

PODSKALSKÁ CELNICE NA VÝTONI

TISKOVÁ ZPRÁVA 8. 6. 2011

Expozice je zaměřena na historii zaniklého Podskalí, vltavskou voroplavbu, nákladní a osobní lodní dopravu na Vltavě a počátek vltavské paroplavby. Název Výtoň vznikl podle úkonu vytínání určitého množství dřeva ze svázaných vorů. V nejstarší době měla podobu ohrady na dřevo s jednoduchým objektem pro úřad výběrčích. Umístění celnice v dnešním objektu lze sledovat od 16. století. Objekt se stal celnicí, šenkovnou a útulkem pro plavce. Dnešní budova zůstala na úrovni původní zástavby a nachází se v blízkosti tzv. výtoniště. Je to z větší části roubená, omítnutá, pozdně gotická stavba ze 16. století, ozdobená v 17. století pískovcovým novoměstským znakem.

Expozice **Voroplavba na Vltavě**

První spolehlivá zmínka o plavení vorů na Vltavě je z r. 1316, poslední vor doplul na rozestavěnou přehradu Orlík 12. 9. 1960. Dobové fotografie a dokumenty zachycují stavbu vorů, jejich cestu po Vltavě do Prahy a svérázný život vorařů-plavců. V době největšího rozkvětu na přelomu 19. a 20. stol. pokračovala řada vorů z Prahy do Německa, některé až do Hamburku. Od r. 1902 se užíval i vlek (remorkáž) vorů parníky. Ústředním exponátem je věrný model vorového pramene, dále zde nalezneme nástroje používané plavci a zejména unikátní dvojici původních vesel z voru, která byla náhodně objevena na půdě celnice při její nedávné rekonstrukci.

Expozice **Historie zaniklého Podskalí - vory a lodě na Vltavě**

Budova bývalé celnice na Výtoni, čp. 412 na dnešním Rašínově nábřeží, je vedle kostela sv. Kosmy a Damiána posledním zachovaným zbytkem starobylé rybářské osady Podskalí. Osada Podskalí existovala již od sklonku 12. století a její obyvatelé získali postupně monopolní právo na obchod se dřevem, které sem bylo připlavováno po Vltavě. Výtoň byla starobylá instituce vybírající mýto ze dřeva připlaveného po Vltavě na pražský trh.

Expozice **Z dějin Podskalí**

Střed místnosti zaujímá model Podskalí v podobě, jakou mělo kolem r. 1870. V následujícím desetiletí byly postupně vystavěny mosty, které narušily starobylý ráz čtvrti. Konečný zánik starého Podskalí nastal přibližně mezi roky 1905 a 1914. Po vystavění nábřeží a Vyšehradského tunelu byly zbořeny plavecké domy a ohrady se dřevem a na jejich místě vznikly moderní činžovní domy. Kromě obchodu se dřevem se Podskaláci živili jako plavci na vorech a lodích, v létě těžili ze dna řeky písek a v zimě si přivydělávali jako ledaři. Sdružovali se ve spolku Vltavan, který existuje od r. 1871 dosud. Podobu zaniklého Podskalí a život jeho obyvatel připomínají historické fotografie, původní nástroje dřevařů, ledařů a písařů i stejnokroj Vltavanu. K unikátům patří pokladna z výtoňské celnice.

Expozice Nákladní plavba na Vltavě

Vltava bývala v minulosti důležitou dopravní tepnou. U zrodu dálkové lodní dopravy na Vltavě stáli habsburští panovníci, kteří podporovali splavňování řeky. První loď naložená rakouskou solí připlula do Prahy z Českých Budějovic v r. 1550. Nákladní lodní doprava na střední Vltavě zanikla koncem 40. let 20. století následkem výstavby přehrad. Fotografie, kresby a model dokumentují stavbu dřevěných nákladních lodí – „šífů“, jejich plavbu po proudu i protiproudni vleky koňmi. K zajímavým exponátům patří rovněž panorama Vltavy mezi Prahou a bývalými Svatojánskými proudy z r. 1640. Mezi Prahou a Mělníkem - na rozdíl od střední Vltavy - nákladní plavba přetrvala až do současnosti. Díky postupné regulaci zde bylo možno od konce 19. století používat k vleku člunů i parníky. Později nastoupily motorové remorkéry a nákladní lodě. Dějiny plavby na dolní Vltavě jsou dokumentovány především historickými fotografiemi vlečných parníků jednotlivých plavebních společností. Pozornost dále upoutá např. původní kotva vlečného člunu z r. 1913.

Expozice Pražská osobní paroplavba

Osobní lodní dopravu na Vltavě zahájil v r. 1841 parník Bohemia, postavený v Karlíně podle plánů Angličana J. J. Rustona. Toto spojení mezi Prahou a Drážďany trvalo 10 let. Nepřerušovaná tradice osobní paroplavby začíná v r. 1865 založením společnosti, která pod názvem Pražská paroplavební společnost (PPS) existuje dodnes. U jejího zrodu stál pozdější primátor František Dittrich. Plavbu z Prahy do Štěchovic zahájil 26. 8. 1865 parník Praha. Postupně rostl počet pražských parníků a rozšiřovala se i nabídka cestujícím. Od r. 1912 se jezdilo i do Mělníka a v době největšího rozkvětu PPS za I. republiky dokonce až do Hřenska. Velice populární bývaly výlety do Štěchovic ke Svatojánským proudům a po jejich zatopení postupně až pod Slapskou přehradu. Historie pražské paroplavby je podrobně zachycena nejen historickými dokumenty a fotografiemi, ale také modely parníků Bohemia a Vltava.

Podskalská celnice na Výtoni

Rašínovo nábřeží 412, 128 00 Praha 2

Kontakt: 224 919 833

Objednávky komentovaných prohlídek: tel.: 224 815 850

Otevřeno: denně kromě pondělí 10.00–18.00 hod.

Kontakt pro bližší informace:

Věra Hloušková
Muzeum hlavního města Prahy
Kožná 1/475
110 Praha 1
T+ 420 221 012 933
M+ 420 603 888 053
F+ 420 224 214 306
hlouskova@muzeumprahy.cz
www.muzeumprahy.cz